

Van Weren, Walda Gemmekeer en de Volkskrant

inhoudsopgave

(tekst in blauw is aanklikbaar)

[Ad van Liempt en Dick Walda's e-mail van 16 oktober 2018](#)

[Dick Walda](#)

[Schendingen wetenschappelijke integriteit \(1\)](#)

[Hoe Ad van Liempt Walda interviewde, 20 juli 2017](#)

[Overeenkomsten met Trompettist in Auschwitz \(4de druk\)](#)

[Schendingen wetenschappelijke integriteit \(2\)](#)

[De violist van Auschwitz / Trompetter van Auschwitz](#)

[Advies CWI](#)

[Conclusie](#)

Bijlage bij de [De zaak Ad van Liempt](#)

versie 1.2

© samenstelling Bart FM Droog, 25 januari 2020

[Droog Magazine](#), 2020

Ad van Liempt en Dick Walda's e-mail van 16 oktober 2018

Ad van Liempt, *Gemmeker*, blz. 320-321¹:

“Het was eigenlijk de bedoeling geweest dat Nederland van het overlijden van Gemmeker zou hebben vernomen via *de Volkskrant*. Daar lag immers het interview, dat Dick Walda in 1974 had gemaakt, te wachten op Gemmekers verscheiden: hij had als eis gesteld dat het pas na zijn dood zou worden gepubliceerd. Maar dat was misgelopen. In januari van 1982 had *de Volkskrant* opeens een keer met ‘een gat in de krant’ gezeten en een van de redacteuren had dat probleem opgelost door het klaarliggende interview met Gemmeker in de krant te zetten. Walda was uiteraard des duivels – de krant doorkruiste de afspraak die hij met Gemmeker had gemaakt. De hoofdredacteur had nogal laconiek gereageerd. ‘Denk je dat Gemmeker *de Volkskrant* leest?’ [86] Die veronderstelling was vermoedelijk juist: Walda heeft er nooit meer iets van gehoord.”

[noot 86]. E-mail van Dick Walda aan Ad van Liempt, 16 oktober 2018.

Via www.delpher.nl ontdekte ik dat wat hier verteld wordt niet kan kloppen – in *de Volkskrant* werd dat Gemmeker-interview conform de afspraak eerst op 29 januari 1983 geplaatst,² terwijl Van Liempt bij citaten uit dat interview verwijst naar *de Volkskrant* van 30 januari 1982.³

Bij de hoorzitting kaartte ik dit aan. Van Liempt verweerde zich door te stellen dat Walda hem een eigen versie van dat *Volkskrant*-interview zou hebben gegeven; en daaruit zou hij geciteerd hebben, en niet uit het krantenartikel.⁴ Dat dit in volslagen tegenspraak is met de bronvermelding in het notenapparaat van de dissertatie viel de Groninger CWI niet op.

Zes dagen na de hoorzitting gaf Van Liempt een schriftelijke verklaring. Ad van Liempt:

“Droog noemt in de categorie “fingersen” een volgens hem nog niet eerder vermelde casus: een interview door Dick Walda dat *de Volkskrant* te vroeg had gepubliceerd. Gefingeerd? Nee, afkomstig uit

1 Ad van Liempt. *Gemmeker. Commandant van Kamp Westerbork*. Proefschrift Groningen, 2019. Handelseditie bij Balans, Amsterdam, [2019]. 382p, [8] p. pl.

2 Bijlage 4.1. Dick Walda. Na een Auschwitz-transport was er een bonte avond. *De Volkskrant*, Amsterdam, 29-01-1983 <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ABCDD:010878635:mpeg21:a0514>

3 Ad van Liempt. *Gemmeker*. Bij noten 76 en 77 op blz. 314-315.

4 Bijlage 5.1. CWI-verslag hoorzitting 15-11-2019. Blz. 6.

een e-mail van de betrokkene, de heer Walda, waarin hij mij schreef: *“Op mijn uitdrukkelijk verzoek was er een embargo afgesproken met de hoofdredactie van De Volkskrant. De tekst lag al geruime tijd persklaar. Op een gegeven moment besloot de eindredacteur ('er zat een gat in de krant') het interview te publiceren, tegen de afspraak in. Ik was natuurlijk al lang uit beeld en had geen poot om op te staan. Afspraken in de media zijn weerbarstig en worden soms niet zo nauw genomen. De hoofdredactie deed er nog al laconiek over. 'Denk je dat Gemmeker de Volkskrant leest?' Zo zat het.”*

Inmiddels is ook mij duidelijk geworden dat ik door deze mail van de heer Walda op het verkeerde been ben gezet. Hij stuurde mij zijn stuk voor de Volkskrant toe (daar heb ik ook uit geciteerd). Het stuk blijkt tóch na de dood van Gemmeker in de krant te hebben gestaan – Walda moet zich hebben vergist toen hij mij deze mail schreef, en ik ben hem in die vergissing gevolgd. Dat spijt mij vanzelfsprekend. In ieder geval is het geen kwestie van vingers, bewust verzinnen, eerder wat wel een ‘honest error’ wordt genoemd, maar evenzeer betreurenswaardig.”⁵

De klacht⁶

In mijn klacht had ik nadrukkelijk gesteld: “Mogelijk stamt dit op niets gebaseerde verhaal van Dick Walda”.⁷

En: “Volgens beklagde berichtte Dick Walda over de vermeende premortale plaatsing van het postuum bedoelde stuk, in een e-mail d.d. 16 oktober 2018. Als dat klopt – wat ik op zich niet betwijfel – is duidelijk dat Walda zich dit verkeerd herinnerde.”⁸

Met andere woorden: tijdens de hoorzitting van 15 november 2019 hield ik geen rekening met de onverwachte mogelijkheid dat Van Liempt zou liegen over wat in een bepaalde e-mail zou staan.

Naar [inhoudsopgave](#).

5 Ad van Liempt. Dupliek aan CWI, 21-11-2019.

6 Bijlage 4.2. Bart FM Droog. Lex van Weren. De zaak Ad van Liempt.

7 Ibidem, blz. 6.

8 Bijlage 11.3. Bart FM Droog. Is er sprake van wetenschapsfraude? Toelichting I. Versie 1.6. De zaak Ad van Liempt, Blz. 3.

Dick Walda

In augustus 2019 had ik gepoogd Dick Walda (geboren 1940) te bereiken, maar ik kon geen telefoonnummer of e-mailadres achterhalen. Eerst in januari 2020 lukte me het om in contact te komen met Walda.

Hij stuurde me een Word-document met daarin de tekst van de e-mail die hij op 16 oktober 2018 aan Ad van Liempt had verzonden.⁹ Het toeval wil dat Walda de teksten voor zijn mails eerst in een Word-document schrijft en opslaat, om die daarna in de e-mail te kopiëren. Aan de 'eigenschappen' van dat Word-document kon ik zien dat deze op 16 oktober 2018 was opgemaakt: ergo: ik ben er 100% van overtuigd dat het Word-document de échte tekst bevat van de e-mail die Walda op 16 oktober 2018 aan Van Liempt stuurde.

Die tekst verschilt in zowel strekking als stijl compleet van de tekst die Van Liempt na de hoorzitting aan de CWI stuurde. Ik geef beide teksten eerst in het klein weer – de visuele indruk is namelijk veelzeggend. Links wat Walda op 16 oktober 2018 schreef, rechts de tekst die Van Liempt op 21 november 2019 aan de CWI presenteerde, als zijnde de tekst van Walda van 16 oktober 2018:

De heer Ad van Liempt

Betreffende informatie Gemmeke

Geachte heer Van Liempt,
Natuurlijk wil ik u van dienst zijn bij naspeuringen betreffende Gemmeke.
Ik moet wel terug in de tijd.
Het verhaal van Gemmeke begon bij een opdracht van de NOS.
Chef Cultuur Stefan Felsenthal (wellicht heeft u hem mee gemaakt) vroeg mij om een televisiefilm te schrijven die moest worden uitgezonden op 4 mei.
Dat werd 'Esther voorgoed op reis' met Henk van Ulsen en Josee Ruiter.
Het onderwerp is de ontruiming van de psychiatrische inrichting 'Het Apeldoornsche Bosch'.
Zo kwam ik in contact met professor Nico Speijer, destijds werkzaam daar als psychiater.
Daarna kwam hij in Westerbork terecht waar hij (arme patiënten) zich uit gaf als chirurg en veelvuldig in contact kwam met Gemmeke die er alles aan deed om het 'Joodsche vraagstuk' op te lossen maar anderzijds alles in het werk stelde om 'zijn' gevangenen - totdat ze op transport gingen - picobello te verzorgen.

Mijn tweede gesprekspartner over Gemmeke was dr. Elie Cohen, die Auschwitz overleefde waar hij arts was maar voordien in Westerbork als arts werkzaam was en in die hoedanigheid te maken had met Gemmeke om dat Cohen sjoemelde met mensen die 'niet klaar waren om op transport te gaan'. Uitstel van executie.

Mijn derde contactpersoon was Lex van Weren.
Over hem maakte ik 'Trompettist in Auschwitz'.
Ook hij werd geconfronteerd met Gemmeke, vaste bezoeker van de revue-avonden.

"Op mijn uitdrukkelijk verzoek was er een embargo af gesproken met de hoofdredactie van De Volkskrant. De tekst lag al geruime tijd persklaar. Op een gegeven moment besloot de eindredacteur ('er zat een gat in de krant') het interview te publiceren, tegen de afspraak in.

Ik was natuurlijk al lang uit beeld en had geen poot om op te staan. Afspraken in de media zijn weerbarstig en worden soms niet zo nauw genomen. De hoofdredactie deed er nog al laconiek over. 'Denk je dat Gemmeke de Volkskrant leest?' Zo zat het."

9 Dick Walda. E-mail aan Bart FM Droog. 07-01-2020. 19:03 uur.

Ook zijn rotgenoot Aus der Funten reisde met enige regelmaat af naar Westerbork om als eregast aanwezig te zijn op 'feestavonden' waar Lex van Weren optrad.
Ik stuur hierbij het hoofdstukje op waarin Lex vertelt over zijn ervaringen in Westerbork.

Gemmeker werkte nauw samen met Aus der Funten die o.a. de leiding had bij de ontruiming van de Apeldoornsche inrichting.

Aus der Funten vroeg (en kreeg) hulp uit Westerbork, Gemmeker stuurde 100 man van de Joodse ordedienst om te assisteren bij het wegvoeren van die rampzalige krankzinnigen en was in 1943 aanwezig bij de ontruiming.

Om dat ik bezig ben het leven van Eli Asser te boekstaven (die daar verpleger was) stuur ik u hierbij ook enige achtergrond over de gang van zaken en de rol van Aus der Funten.

Volgende week ga ik voor enkele weken naar het buitenland maar daarna kunnen we elkaar natuurlijk ontmoeten.
Hierbij de toegezegde informatie.

Met vriendelijke groet,
Dick Walda

Niets van wat Walda op 16 oktober 2018 schreef heeft ook maar enig raakvlak met de tekst die Ad van Liempt als zijnde Walda's woorden aan de CWI presenteerde.

Geen verwijzing naar *Trompettist in Auschwitz*

In deze e-mail van Walda staat wél een intrigerende zin: "Ik stuur hierbij het hoofdstukje op waarin Lex vertelt over zijn ervaringen in Westerbork."

Dat hoofdstukje moet een hoofdstuk zijn uit Dick Walda's boek *Trompettist in Auschwitz. Herinneringen van Lex van Weren* (1979). In 2018 werkte Walda aan een herziene en uitgebreide heruitgave van dat boek (verschenen in januari 2020). Maar in dat hoofdstuk staat niets over een prematuur geplaatst Volkskrantinterview. En noch in het notenapparaat noch in het literatuur-overzicht wordt het boek van Dick Walda genoemd.

Meer opmerkelijkheden

Het is niet alleen de strekking van deze twee e-mailversies die duidelijk verschilt, ook de stijl. In deze mail en ook in de andere mail die Walda me stuurde¹⁰ is duidelijk Walda's schrijf/tikstijl te herkennen.

- De echte Walda breekt na elke punt de regel af.
- De schrijver van de tekst van 21-11-2019 doet dat niet.

¹⁰ Dick Walda. E-mail aan Bart FM Droog. 09-01-2020. 14:55 uur.

Dick Walda. E-mail aan Bart FM Droog. 10-01-2020. 15:43 uur.

En:

– De echte Walda schrijft: “Natuurlijk wil ik u van dienst zijn bij naspeuringen betreffende Gemmeker. Ik moet wel terug in de tijd.” Dit kan geïnterpreteerd worden als voorbehoud.

– De schrijver van de tekst van 21-11-2019 is echter heel stellig. Hij/zij sluit af met: “Zo zat het”. Wie vervolgens de tekst die in het proefschrift staat (links) vergelijkt met de tekst die Van Liempt op 21 november presenteerde (rechts), ziet dit:

(...) de Volkskrant. Daar lag immers het interview, dat Dick Walda in 1974 had gemaakt, te wachten op Gemmekers verscheiden: hij had als eis gesteld dat het pas na zijn dood zou worden gepubliceerd. Maar dat was misgelopen. In januari van 1982 had de Volkskrant opeens een keer met ‘een gat in de krant’ gezeten en een van de redacteuren had dat probleem opgelost door het klaarliggende interview met Gemmeker in de krant te zetten. Walda was uiteraard des duivels – de krant doorkruiste de afspraak die hij met Gemmeker had gemaakt. De hoofdredacteur had nogal laconiek gereageerd. ‘Denk je dat Gemmeker *de Volkskrant* leest?’[86]

“Op mijn uitdrukkelijk verzoek was er een embargo af gesproken met de hoofdredactie van De Volkskrant. De tekst lag al geruime tijd persklaar. Op een gegeven moment besloot de eindredacteur (‘er zat een gat in de krant’) het interview te publiceren, tegen de afspraak in. Ik was natuurlijk al lang uit beeld en had geen poot om op te staan. Afspraken in de media zijn weerbarstig en worden soms niet zo nauw genomen. De hoofdredactie deed er nog al laconiek over: ‘Denk je dat Gemmeker de Volkskrant leest?’ Zo zat het.”

Géén van beide teksten, die volgens de erbij geleverde bronvermeldingen, gebaseerd zouden zijn op een e-mail van Dick Walda d.d. 16 oktober 2018, heeft ook maar enig raakvlak met de mail die Dick Walda daadwerkelijk verzond.

Het zijn beide dus *pure verzinsels over pure verzinsels*:

- Het interview met Gemmeker is conform de afspraak postuum afgedrukt.
- Er was geen sprake van enige woede bij Dick Walda.
- Er was geen 'gat in de krant'
- Het citaat van de hoofdredacteur is al even verzonnen als het citaat van de eindredacteur.

Als klap op de vuurpijl beschuldigt Van Liempt, tijdens zowel de hoorzitting als in zijn dupliek, Dick Walda ervan hem misleid te hebben. Dit nadat Van Liempt in dat dupliek opmerkt, vóór hij met die mysterieuze tekst op de proppen komt:

“De klager maakt onderscheid tussen drie vormen van schendingen van wetenschappelijke integriteit, te weten fingeren, falsificeren en plagiëren. Hij noemt in die categorieën voorbeelden, die volgens mij in de verste verte niet als wetenschappelijke fraude zijn aan te merken. Daarvoor moet opzettelijk bedrog of doelbewuste misleiding worden bewezen, en dat is per se niet het geval.”¹¹

Nu schreef prof dr. Kees Schuyt hierover:

*“(…) Extreme gevallen van *bedrog* – dat altijd opzet in zich bergt”¹² en “bij fraude, hetgeen per definitie opzet inhoudt, overtreedt een onderzoeker de gedragsregels van eerlijkheid bij de presentatie van onderzoekresultaten.”¹³*

Dat Van Liempt Dick Walda verantwoordelijk houdt voor de ongerijmdheden rond dat zogenaamd prematuur geplaatste Volkskrantartikel sluit naadloos aan bij wat Schuyt in 2014 beschreef:

“Van falsificatie beklagden verschuilen zich snel achter de ontkenning van opzet en wijzen de beschuldigingen af met een beroep op slordigheden, ongelukkige en niet-gewilde fouten, haastwerk; of zij schuiven de schuld af op medeonderzoekers die hen buiten hun medeweten van foutieve of gemanipuleerde gegevens hebben voorzien.”¹⁴

Na dat zogenaamde tekstcitaat van Dick Walda meldt Van Liempt:

“In ieder geval is het geen kwestie van fingeren, bewust verzinnen, eerder wat wel een ‘honest error’ wordt genoemd, maar evenzeer betreurenswaardig.”

De CWI hierover: “Met beklagde is de commissie van oordeel dat deze vergissing een onzorgvuldigheid betreft en geen schending van de wetenschappelijke integriteit. Waar beklagde is afgegaan op de interviewer had

11 Ad van Liempt. Dupliek aan CWI, 21-11-2019.

12 Kees Schuyt. *Tussen fout en fraude. Integriteit en oneerlijk gedrag in het wetenschappelijk onderzoek*. Leiden University Press, [Leiden], [2014]. Blz. 40.

13 Ibidem, blz. 151.

14 Ibidem, blz. 138.

hij zelf de publicatiedatum van het interview moeten controleren. Van opzet is de commissie niet gebleken. De door beklaagde gemaakte vergissing is eenvoudig te controleren, hetgeen de conclusie van de commissie onderstreept dat er sprake is van een slordigheid, en niet van "liegen over zijn bevindingen" zoals wordt vermeld in uitwerking 1.1 van principe 1 Eerlijkheid en Zorgvuldigheid van de Gedragscode."¹⁵

De mening van de klager

In mijn optiek is dit 'incident' wetenschapsfraude tot de macht drie. Van Liempt presenteert in zijn proefschrift verzinsels over verzinsels, verdedigt zich met verzinsels en geeft een ander de schuld.

Wat de RuG-CWI hierover beweert is *nogal* verbazingwekkend. Zonder nader onderzoek hecht men geloof aan het verhaal van de beklaagde. Men heeft een tekst van Van Liempt geaccepteerd als zijnde de e-mail van Dick Walda. Men had de ruwe data (de mail zelf) moeten opvragen.

Dat nader onderzoek had ook eruit kunnen bestaan om bij Walda te informeren naar zijn kant van het verhaal. De CWI heeft dat verzuimd.

15 Bijlage 2. Advies CWI RuG. 15-12-2019. 4.3.2. Blz. 8

Schendingen wetenschappelijke integriteit (1)

Concreet: mijn inziens is hier sprake van de volgende schendingen van de wetenschappelijke integriteit¹⁶ betreft:

1. vingeren

Het invoeren van fictieve gegevens. Het fabriceren of verzinnen van gegevens die worden gepresenteerd als werkelijk verkregen bevindingen van onderzoek. Hiermee wordt het hart van de wetenschap—de waarheidsvinding—geraakt.

7. het begaan van verwijtbare onzorgvuldigheden bij het verrichten van onderzoek

Er is pas sprake van wangedrag wanneer de onderzoeker verder gaat dan fouten en slordigheden en zijn handelwijze niet bijstelt na ernstige en gefundeerde kritiek.

Dit gezien de levering van een gefingeerde tekst ná de hoorzitting.

Je zou zelfs kunnen stellen dat de CWI-leden niet vrijuit gaan in deze zaak, immers:

8. wangedrag van collega's toelaten en verheimelijken

Een onderzoeker of bestuurder heeft een zorgplicht ten aanzien van de wetenschap als geheel en in het bijzonder ten aanzien van de onderzoekers in zijn directe omgeving.

Met één druk in het door mij aangeleverde pdf-bestand hadden ze kunnen zien dat het zogenaamd voortijdig geplaatste *Volkskrant* interview-verhaal vanwege meerdere redenen niet kón kloppen.

¹⁶ Volgens de CWI-RuG is de geldende regeling: Regeling bescherming wetenschappelijke integriteit RuG november 2012. <https://www.rug.nl/about-us/organization/rules-and-regulations/algemeen/gedragscodes-nederlandseuniversiteiten/wetenschappelijke-integriteit-12.pdf>

Gedragcode-schendingen¹⁷

Zover ik kan oordelen is de gewraakte passage op blz. 320-321 van het proefschrift strijdig met de Gedragcode-principes:

1. Eerlijkheid en zorgvuldigheid.

1.1. De wetenschapsbeoefenaar weet dat wetenschap uiteindelijk is gericht op waarheidsvinding en dat hij daarom bij de presentatie van de aard en reikwijdte van zijn resultaten zo precies mogelijk dient te zijn. Hij zal dus niet liegen over zijn bevindingen of over daaraan verbonden onzekerheden.

1.3. Door correcte bronvermelding wordt duidelijk gemaakt welke de intellectuele herkomst is van de geciteerde of geparafraseerde teksten.

2. Betrouwbaarheid

De reputatie van betrouwbaarheid van de wetenschap wordt door iedere wetenschapsbeoefenaar met zijn handelwijze ondersteund en versterkt. Een wetenschapsbeoefenaar is betrouwbaar in de uitvoering van zijn onderzoek en het rapporteren daarover.

Definitie

Een wetenschapsbeoefenaar handelt betrouwbaar als hij nauwgezet onderzoek uitvoert en zorgt dat de verslaglegging van het onderzoek volledig is. Dit maakt wetenschappelijk onderzoek traceerbaar, controleerbaar en toetsbaar.

2.1. De onderzoeksdata zijn daadwerkelijk verzameld.

3. Controleerbaarheid

Gepresenteerde informatie is controleerbaar. Als onderzoeksresultaten openbaar worden gemaakt, blijkt duidelijk waar de gegevens en de conclusies op zijn gebaseerd, waaraan ze zijn ontleend en waar ze te controleren zijn.

3.1. Onderzoek moet gerepliceerd kunnen worden om de juistheid ervan te testen. De keuze van de onderzoeksvraag, de opzet van het onderzoek, de keuze van de gehanteerde methode en verwijzing naar geraadpleegde bronnen is zodanig nauwkeurig gedocumenteerd dat controle op alle stappen van het

¹⁷ De RuG-CWI had vastgesteld dat de geldende Gedragcode de versie 2014 is.

Nederlandse Gedragcode Wetenschapsbeoefening, VSNU, Den Haag, 2014. Hierna: Gedragcode 2014.

https://vsnu.nl/files/documenten/Domeinen/Onderzoek/Code_wetenschapsbeoefening_2004_%282014%29.pdf

onderzoeksproces in beginsel mogelijk is.

3.2. De kwaliteit van dataverzameling, data-invoer, dataopslag en dataverwerking wordt goed bewaakt. Goede verslaglegging van alle stappen en controle op de uitvoering is noodzakelijk (labjournaals, voortgangsrapportages, documentatie van afspraken en beslissingen enz.).

3.3. De bewaartermijn van ruwe onderzoeksgegevens is minimaal 10 jaar. Deze gegevens worden op aanvraag ter beschikking gesteld aan andere wetenschapsbeoefenaren, tenzij wettelijke bepalingen zich daartegen verzetten.

3.4. Ruwe onderzoeksgegevens worden zodanig gearchiveerd dat deze te allen tijde met een minimum aan tijd en handelen kunnen worden geraadpleegd.

6. Verantwoordelijkheid

6.2. Wetenschapsbeoefenaren laten zich eerlijk en loyaal de maat nemen over de door hen geleverde kwaliteit. Zij werken mee aan in- en externe beoordelingen van hun onderzoek.

Naar [inhoudsopgave](#).

Hoe Ad van Liempt Walda interviewde, 20 juli 2017

Vóór Ad van Liempt zijn lezers de fabel van het prematuur geplaatste *Volkskrant*-interview opdist, heeft hij het erover hoe dat interview tot stand gekomen is:

Dick Walda (...) had het verzoek gekregen van de NOS-chef voor culturele programma's Stefan Felsenthal om iets te bedenken voor 4 mei 1975, dertig jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog. Toen hij zich oriënteerde op de opdracht kreeg hij de tip van zijn vriend Lex van Weren (violist en overlevende van Auschwitz) om de voormalige kampcommandant van Westerbork op te zoeken – daar zou misschien wel een goed verhaal in zitten. Walda reisde, ergens in 1974, naar Düsseldorf en belde daarvandaan naar Gemmeker. Die weigerde een ontmoeting. Walda liet wel zijn telefoonnummer achter. Tot zijn verbazing belde Gemmeker de volgende dag terug: hij mocht langskomen, onder twee voorwaarden. Walda mocht wel aantekeningen, maar geen opnamen maken. En Gemmeker wilde niet dat het resultaat van het gesprek tijdens zijn leven werd gepubliceerd. Walda ging akkoord en zat kort daarna tegenover Gemmeker in het flatje aan de Parkstrasse. [75]

Walda herinnert zich als bijzonderheid dat hij geen consumptie kreeg aangeboden 'hetgeen in Duitsland vrij ongebruikelijk was'. Hij was na een uur zo vrijpostig zelf om een glas water te vragen, dat hem door Margarethe Gemmeker, die zich tijdens het gesprek in de keuken ophield, werd aangereikt. Waarom Gemmeker hem ontving heeft Walda eigenlijk niet goed begrepen. Het viel hem op dat de woonkamer burgerlijk was ingericht, met 'enorme cactussen en een foeilelijk schilderij van donkere bossen'. En zonder foto's van dierbaren. Het gesprek verliep niet bepaald in goede harmonie. (...) Achteraf herinnert hij zich dat Gemmeker hem tijdens het gesprek nauwelijks heeft aangekeken. Hij vertoonde geen enkele emotie, was 'kil en koel'. Toch is nog één herinnering die Walda niet heeft vermeld in het stuk dat hij voor *de Volkskrant* schreef, omdat hij dat niet chic vond: 'Toen ik wegging kreeg ik een hand van hem. Die hand was kletsnat. Verborgene emoties, denk ik.'

Noot 75: "Interview Dick Walda, Amstelveen, 20 juli 2017."¹⁸

Die bronvermelding deed me afvragen hoe Ad van Liempt eigenlijk Dick Walda geïnterviewd had.

18 Ad van Liempt, Gemmeker, hoofdstuk 13, blz. 313-315

Dick Walda: “Tijdens het 'interview' werden er geen aantekeningen gemaakt terwijl ook een cassette recorder ontbrak.”¹⁹

Geen aantekeningen? Geen notities? Geen wonder dat Van Liempt de muzikant en Holocaustoverlever Lex van Weren neerzet als 'violist' (deze geniet wereldfaam als 'de trompetter van Auschwitz'²⁰). Wat wel een wonder is, hoe Van Liempt er – zonder notities of geluidsopnames – in slaagde zogenaamd letterlijke citaten van Walda in zijn proefschrift te verwerken:

'hetgeen in Duitsland vrij ongebruikelijk was'

'enorme cactussen en een foielelijk schilderij van donkere bossen'

'kil en koel'

'Toen ik wegging kreeg ik een hand van hem. Die hand was kletsnat. Verborgene emoties, denk ik'

Deze citaten komen *niet* voor in het *Volkskrant* artikel van 1983.²¹

19 Dick Walda. E-mail aan Bart FM Droog. 07-01-2020. 19:03 uur.

20 Zie: bijlage 4.2. Bart FM Droog. Lex van Weren. De trompettist van Auschwitz. De zaak Ad van Liempt. *Droog Magazine*, 30-09-2019.

21 Bijlage 4.1. Dick Walda. Na een Auschwitz-transport was er een bonte avond. *De Volkskrant*, Amsterdam, 29-01-1983 <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ABCDDD:010878635:mpeg21:a0514>

Overeenkomsten met *Trompettist in Auschwitz* (4de druk)

Deze hiervoor gesignaleerde passages komen wel voor in de op 17 januari 2020 verschenen herziene en uitgebreide 4de druk van Dick Walda's *Trompettist in Auschwitz*.²² Ik heb de overeenkomsten hieronder bij elkaar gezet:

Walda: **Ik kreeg geen consumptie aangeboden, vrij ongebruikelijk in Duitsland** (blz. 168)

Van Liempt: **hij geen consumptie kreeg aangeboden 'hetgeen in Duitsland vrij ongebruikelijk was'** (blz. 313)

Walda: **Hun huis was burgerlijk ingericht** (blz. 166)

Van Liempt: **de woonkamer burgerlijk was ingericht** (blz. 314)

Walda: **enorme cactussen en aan de muur hing een foeilelijk schilderij van donkere bossen** (blz. 166)

Van Liempt: **'enorme cactussen en een foeilelijk schilderij van donkere bossen'** (blz. 314)

Walda: **Gemmeker raakte behoorlijk geïrriteerd door mijn vragen** (blz. 166)

Van Liempt: **Het gesprek verliep niet bepaald in goede harmonie.**(blz. 314)

Walda: **Hij toonde geen enkele emotie, was kil en koel** (blz. 168)

Van Liempt: **Hij vertoonde geen enkele emotie, was 'kil en koel'**(blz. 315)

Walda: **Toen ik vertrok, kreeg ik een hand van hem. Die hand was kletsnat** (blz. 168)

Van Liempt: **"Toen ik wegging kreeg ik een hand van hem. Die hand was kletsnat."** (blz. 315)

Men ziet dat de overeenkomsten te frappant zijn om het als toeval af te doen. Van Liempt kan dit alles niet verzonnen hebben: het stamt uit één bron, Dick Walda. Maar het is, zoals gezegd, m.i. onmogelijk dat dit alles op een 'interview' met Walda gebaseerd is. En in de e-mail die Walda op 16 oktober 2018 aan Van Liempt zond stond niets over dit alles – behalve dit: “Ik stuur hierbij het hoofdstukje op waarin Lex vertelt over zijn ervaringen in Westerbork.”

²² Dick Walda. *Trompettist in Auschwitz. Herinneringen van Lex van Weren*. Balans, Amsterdam, 2020. 4de herziene en vermeerderde druk. 1ste druk 1979.

De overeenkomstige passages staan niet in de eerste drie drukken van Walda's boek²³, alleen in de vierde vermeerderde druk.

Maar het proefschrift verscheen in mei 2019. De vierde editie van Walda's boek in januari 2020.

Heeft Walda in oktober 2018, toen hij kennelijk al ver gevorderd was met het typoscript van de vierde editie, óók het hoofdstuk over zijn eigen ervaringen met Gemmeker aan Van Liempt gestuurd? Zo ja – waarom staat dát dan niet als bron vermeld in het proefschrift?

Schendingen wetenschappelijke integriteit (2) en Gedragscode

Ook in dit geval, dat direct voorafgaat aan het sprookje van het te vroeg geplaatste *Volkskrant* interview kan gesteld worden dat Van Liempt de wetenschappelijke integriteit schendt. Hij deed het voorkomen alsof hij de informatie direct van Walda kreeg, hetgeen Walda, ook na doorvragen, pertinent ontkent.²⁴

3. plagiëren

Wetenschap functioneert slechts met de eerlijke erkenning van de intellectuele eigendom van ieders eigen bijdrage aan de kennis. (...) Het gaat niet alleen om letterlijk overschrijven, maar ook om parafraseringen, het weglaten van noten of bronvermelding, het heimelijk gebruik van door anderen vergaarde data.

En, wat betreft de Gedragscode

1. Eerlijkheid en zorgvuldigheid.

1.1. De wetenschapsbeoefenaar weet dat wetenschap uiteindelijk is gericht op waarheidsvinding en dat hij daarom bij de presentatie van de aard en reikwijdte van zijn resultaten zo precies mogelijk dient te zijn. Hij zal dus niet liegen over zijn bevindingen of over daaraan verbonden onzekerheden.

2. Betrouwbaarheid

De reputatie van betrouwbaarheid van de wetenschap wordt door iedere

23 Dick Walda. *Trompettist in Auschwitz. Herinneringen van Lex van Weren*. Boekerij, Amsterdam [etc.], 1980. 110p., [12]p. pl. 2de gewijzigde druk bij De Bataafsche Leeuw, Amsterdam, 1989, 112p., [16] p. foto's. 3de druk 1990

24 E-mail Dick Walda aan Bart FM Droog, 09-01-2020, 14:55 uur en 13-01-2020, 18:35 uur.

wetenschapsbeoefenaar met zijn handelwijze ondersteund en versterkt. Een wetenschapsbeoefenaar is betrouwbaar in de uitvoering van zijn onderzoek en het rapporteren daarover.

Definitie

Een wetenschapsbeoefenaar handelt betrouwbaar als hij nauwgezet onderzoek uitvoert en zorgt dat de verslaglegging van het onderzoek volledig is. Dit maakt wetenschappelijk onderzoek traceerbaar, controleerbaar en toetsbaar.

2.1. De onderzoeksdata zijn daadwerkelijk verzameld.

3. Controleerbaarheid

Gepresenteerde informatie is controleerbaar. Als onderzoeksresultaten openbaar worden gemaakt, blijkt duidelijk waar de gegevens en de conclusies op zijn gebaseerd, waaraan ze zijn ontleend en waar ze te controleren zijn.

3.1. Onderzoek moet gerepliceerd kunnen worden om de juistheid ervan te testen. De keuze van de onderzoeksvraag, de opzet van het onderzoek, de keuze van de gehanteerde methode en verwijzing naar geraadpleegde bronnen is zodanig nauwkeurig gedocumenteerd dat controle op alle stappen van het onderzoeksproces in beginsel mogelijk is.

3.2. De kwaliteit van dataverzameling, data-invoer, dataopslag en dataverwerking wordt goed bewaakt. Goede verslaglegging van alle stappen en controle op de uitvoering is noodzakelijk (labjournalaals, voortgangsrapportages, documentatie van afspraken en beslissingen enz.).

3.3. De bewaartermijn van ruwe onderzoeksgegevens is minimaal 10 jaar. Deze gegevens worden op aanvraag ter beschikking gesteld aan andere wetenschapsbeoefenaren, tenzij wettelijke bepalingen zich daartegen verzetten.

3.4. Ruwe onderzoeksgegevens worden zodanig gearchiveerd dat deze te allen tijde met een minimum aan tijd en handelen kunnen worden geraadpleegd.

6. Verantwoordelijkheid

6.2. Wetenschapsbeoefenaren laten zich eerlijk en loyaal de maat nemen over de door hen geleverde kwaliteit. Zij werken mee aan in- en externe beoordelingen van hun onderzoek.

De violist van Auschwitz / Trompetter van Auschwitz

Vóór de hoorzitting presenteerde ik als extra vondst de ongerijmdheden rond het zogenaamd prematuur geplaatste *Volkskrant* interview.²⁵ De inleiding ervan bestond uit een beschrijving van Lex van Weren (1920-1996), die wereldbekend is als 'de trompetter van Auschwitz.'²⁶ De beklagde noemde hem "violist". Ik schreef daarover: "Maar goed, dit zou nog afgedaan kunnen worden als 'slordigheidje' – al is het een uiterst gênante."

Echter, de vraag rijst of dit alleen een slordigheidje is of als veel ernstiger te beschouwen is. Voortschrijdend inzicht heeft me tot het laatste gebracht. Dit 'slordigheidje' toont aan dat de begeleidingscommissie vanuit Herdenkingscentrum kamp Westerbork, de promotores en de beoordelingscommissie van de RuG absoluut te kort geschoten zijn. Immers: Dirk Mulder, voormalig directeur van Herdenkingscentrum kamp Westerbork, lid van de begeleidingscommissie en paranimf bij de promotie, nam in 1989 persoonlijk de door Van Weren in Auschwitz bespeelde kornet (trompet) in ontvangst. Het stond destijds in de krant, met foto en al:

25 Bijlage 4.2. Lex van Weren. De trompettist van Auschwitz.

26 Ibidem, blz 2-4.

Nieuwsblad van het Noorden: “HOOGHALEN – “Ik weet zeker dat de kornet hiermee een waardige bestemming heeft gekregen.” Deze woorden sprak Lex van Weren gistermiddag in het Herinneringscentrum Kamp Westerbork bij de overhandiging van zijn 'trompet uit Auschwitz' aan **D. Mulder**, coördinator van het herinneringscentrum. “Het instrument heeft telkenmale op wonderbaarlijke wijze mijn leven gered,” voegde Van Weren eraan toe. Hij heeft als gevangene in het kamporkest in Auschwitz de kornet bespeeld” (...) ²⁷

Het instrument staat sinds 1989 tentoongesteld in het Herdenkingscentrum. Lex van Weren genoot en geniet, ook jaren na zijn dood, wereldfaam als 'de trompetter van Auschwitz'.

De begeleidingscommissie die vanuit het Herdenkingscentrum Van Liempt bijstond bestond uit: **prof. dr. Doeko Bosscher** (tevens voorzitter Raad van Toezicht Westerbork), **prof. dr. Johannes Houwink ten Cate**, prof. dr. Rob van der Laarse, **drs. Dirk Mulder**; later aangevuld met **prof. dr. Hans Renders**. ²⁸

De promotores waren **prof. dr. Doeko Bosscher** en **prof. dr. Hans Renders**.

De beoordelingscommissie (voor het proefschrift) bestond uit Dirk Wolffram, M.J. Schwegman, **J.T.M. Houwink ten Cate** en Stefan van der Poel.

Acht mensen, waaronder iemand die zelf Van Werens trompet in ontvangst heeft genomen, hebben deze onvoorstelbare blunder, niét opgemerkt. Drie van hen, Bosscher, Houwink ten Cate en Renders, zijn tenminste tweemaal met deze blunder geconfronteerd, en hebben niét aan de bel getrokken.

Hoe men deze blunder verder ook benoemt, het is in ieder geval géén onbeduidend slordigheidje. Ik ben daarom erg benieuwd hoe het LOWI hier over oordeelt.

²⁷ Kornet Auschwitz voor Westerbork. *Nieuwsblad van het Noorden*, Groningen 17-05-1989.

²⁸ Ad van Liempt. *Gemmekeer*. Blz. 338.

Advies CWI

De CWI stelde in haar advies:

Een "schending van de wetenschappelijke integriteit" wordt in de Regeling gedefinieerd als handelen of nalaten in strijd met de (VSNU) Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening versie 2014 (hierna: "Gedragscode")²⁹

Maar ook: "De commissie herhaalt dat niet elke onzorgvuldigheid, ook al is sprake van verwijtbare onzorgvuldigheid, een inbreuk op de wetenschappelijke integriteit betekent. Voor het oordeel dat een inbreuk op normen van wetenschappelijke integriteit is gemaakt, is een voorwaarde dat sprake is van een of meer ernstige onzorgvuldigheden, die de kwalificatie slordigheid te boven gaan, en de beklagde een meer dan lichte mate van verwijtbaarheid treft. De commissie is van oordeel dat er weliswaar sprake is van meerdere onzorgvuldigheden, maar dat de verwijtbaarheid aan het adres van beklagde wordt gemitigeerd door het gegeven dat zijn werk onderworpen is geweest aan de supervisie van zijn promotores en de beoordeling door een beoordelingscommissie (met een extra lid). Aan een promotietraject is coaching van de promovendus inherent. Eventuele gebreken in het eindproduct, het proefschrift, zijn daarom in beginsel niet voor de volle honderd procent uitsluitend op het conto van de promotus te schrijven. Mede in dit licht is de commissie van oordeel dat er onvoldoende basis is voor het oordeel dat beklagde zich schuldig heeft gemaakt aan schending van wetenschappelijk integriteit."

Deze verdediging is ronduit bizar: noch de promotores noch de beoordelingscommissie had bij dit 'incident' (de beschrijving van alles rond dat laatste Gemmeke-interview) kunnen voorzien dat Van Liempt ze verzonnen informatie opdiste.

Op papier leek alles keurig in orde. Eerst toen het CWI-onderzoek al gaande was, ontdekte ik dat er iets grondigs mis was met dit 'incident'. Ik attendeerde de CWI erop – maar die zag geen aanleiding om dit incident zelf goed te onderzoeken en kwam tot een verbijsterende vrijspraak.

29 Bijlage 2. Advies RuG CWI, Blz 5.

Conclusie

Als een student de verzinsels à la Van Liempt in een wetenschappelijk werkstuk opdist en zich daarna met verzonnen/vervalst materiaal verdedigt zal de RuG hard ingrijpen, omdat zulk gedrag strijdig is met alle geldende regels en principes.

Dat de CWI zulk gedrag wél van de heer Van Liempt tolereert en zelfs goedpraat is onbegrijpelijk. Ik ben erg benieuwd naar de mening van het LOWI hierover.

Naar [inhoudsopgave](#).